

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 84

van **BRECHT WARNEZ**

datum: 27 oktober 2022

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Lerarentekort - Inzet van onderzoekers, doctors en doctorandi

Meerdere keren gaf de minister aan dat hij op korte termijn een aantal maatregelen plande om het lerarentekort ten minste te milderen. Met o.a. het maatregelenpakket dat op 3 december 2021 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, werd ook effectief getracht om die belofte naar de praktijk omgezet te krijgen. Met de schriftelijke vraag van 21 oktober 2021 werd een specifieke suggestie gedaan om daartoe bij te dragen, namelijk de mogelijkheid om assisterend academisch personeel in te schakelen om mee les te geven en zo het lerarentekort mee terug te dringen. Uiteraard zou dat slechts een deel van de oplossing kunnen betekenen.

Het probleem is evenwel nog niet verholpen. Recent bleek uit de bevraging door de Onderwijsvereniging van steden en gemeenten (OVSG) dat gemiddeld 10% van de lestijden niet ingevuld raakte. Uit een bevraging van GO!-topman Koen Pelleriaux blijkt dat ook in het secundair onderwijs van hun net het tekort nijpend is. Hij schat het lerarentekort voor zijn onderwijskoepel alleen al op 2000 voltijdse betrekkingen. Dat wordt bevestigd door een bevraging van alle scholen uit zijn onderwijskoepel. Ook het hoofd van het Katholiek Onderwijs hekelde, in een open brief die in De Standaard verscheen, samen met Koen Pelleriaux het gebrek aan leraren en urgentie om het tekort op te lossen. Lieven Boeve haalde daarbij aan dat hij bij zijn schoolbezoeken vorig schooljaar geen enkele school had gevonden waar er geen leerkracht ontbrak. Allebei vroegen ze om een nooddecreet.

Al in mijn schriftelijke vraag nr. 86 van 21 oktober 2021 wees ik op de mogelijke piste om - tijdens en na hun academische carrière - onderzoekers in te schakelen. In onze gemeenschap zijn immers heel wat onderzoekers actief binnen en buiten het hoger onderwijs. Het aantal doctoraathouders in Vlaanderen is sinds 2000 verdrievoudigd. Minder dan 10% van de doctors gaat na het doctoraat werken aan hogescholen of andere onderwijsinstellingen. Maar ook tijdens het doctoraal onderzoek kunnen doctorandi eventueel al onderwijservaring opdoen. Het kan een piste zijn om hen ook gedeeltelijk, al dan niet als zijinstromers, in te zetten in bijvoorbeeld het secundair onderwijs. En dit in het bijzonder wat betreft het assisterend academisch personeel (AAP) dat tijdens het (doctoraal) onderzoek ook onderwijsopdrachten op zich neemt aan de universiteit.

1. Welke oplossingen voor de juridische en praktische drempels, zoals vermeld in zijn antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 86 van 21 oktober 2021 en in latere verklaringen, ziet de minister concreet en welke stappen zijn daartoe al (succesvol) gezet?

- a) Welke (fiscale) mogelijkheden zijn er om het wegvallen van de fiscale vrijstelling van het doctoraatsbursaal, als gevolg van het uitoefenen van nevenactiviteiten in het secundair onderwijs, op te vangen?
 - I. Ziet de minister bepaalde mogelijke oplossingen, al dan niet in de vorm van subsidiemogelijkheden?
 - II. Welke stappen zijn daartoe al gezet?
 - III. Wat is de vooropgestelde timing?
 - b) Welke mogelijkheden zijn er volgens de minister om tegemoet te komen aan de hoge prestatiedruk bij assisterend academisch personeel, die nog dreigt te verhogen bij het opnemen van onderwijstaken uit het secundair onderwijs?
 - c) Vindt de minister het de moeite waard om voor assisterend academisch personeel te onderzoeken op welke manier ze hun gepresteerde lessen, in het secundair onderwijs, in rekening kunnen brengen bij hun te presteren uren voor het behalen van hun doctoraat? Zo'n regeling kan helpen vermijden dat door het bijkomend lesgeven het maximum van 120% dat een opdracht mag bedragen, wordt overschreden. Aan welke manieren denkt de minister daarbij?
 - d) Welke mogelijkheden ziet de minister om tegemoet te komen aan het ontbreken van een bekwaamheidsattest om les te geven bij assisterend academisch personeel? Welke stappen zijn daartoe al gezet? Tegen welke data kunnen die mogelijkheden voltrokken worden?
 - e) Welke mogelijkheden kunnen er volgens de minister worden onderzocht om tegemoet te komen aan het verschil van verloning? Welke fiscale en/of financiële mogelijkheden ziet de minister om een gelijkschakeling met leraren met bekwaamheidsattest te bewerkstelligen? Ziet de minister hier een oplossing in?
 - f) Bij het antwoord van de minister op schriftelijke vraag nr. 86 van 21 oktober 2021 werd vermeld dat de school ook met eigen middelen mensen met een "andere kwalificatie" dan de bekwaamheid die leraren bezitten, mogen aannemen.
 - I. Kan de minister, in Excel, voor de voorbije 5 schooljaren een overzicht geven van het aantal personeelsleden per jaar en per niveau, die met extra loon uit de eigen schoolmiddelen betaald werden?
 - II. Onderzoekt de minister of werkt hij aan oplossingen om hiertoe eventueel vanuit de Vlaamse overheid tussenbeide te komen onder de vorm van bijvoorbeeld extra subsidies of verloningsmogelijkheden los van eigen schoolmiddelen? Zo ja, wat is het plan van aanpak, de timing en het budget?
2. Hoeveel assisterend academisch personeel is op dit ogenblik tewerkgesteld aan de universiteiten? Graag een overzicht per universiteit en per faculteit.
 3. Heeft de minister zicht op het totale aantal potentiële doctoraathouders, doctorandi en andere onderzoekers die op dit ogenblik aan een universiteit werken en dus in aanmerking komen voor deze stap of combinatie?
 4. Beschikt de minister over een inschatting over het percentage dat effectief in aanmerking komt of interesse heeft om ook echt de stap te zetten?

5. Ziet de minister een meerwaarde voor het basis- en secundair onderwijs om in de personeelsploeg leerkrachten met onderzoekservaring te hebben? Zo ja, welke, en op welke manier zal hij dit realiseren?
6. Welke mogelijkheden om onderzoekend personeel enerzijds en het onderwijsveld anderzijds met elkaar in contact te brengen vindt de minister relevant om te onderzoeken? Welke initiatieven kunnen daartoe door de minister worden ondernomen? Graag een overzicht van de maatregelen die de minister plant.
7. Welke bijkomende initiatieven in het kader van het inschakelen van assisterend academisch personeel ziet de minister nog als mogelijke oplossingen voor het aanwezige lerarentekort?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 84 van 27 oktober 2022

van **BRECHT WARNEZ**

1. a) Opgaven en tewerkstelling in het onderwijs vallen onder de reguliere federale fiscale regelgeving. Er zijn geen mogelijkheden om hier vanuit Vlaanderen concreet op in te grijpen..

De omkadering in het leerplichtonderwijs wordt toegekend op basis van het aantal leerlingen en hun kenmerken. Deze omkadering wordt rechtstreeks aan de scholen toegekend die hiermee als werkgever het personeel kunnen aanstellen. Binnen het leerplichtonderwijs is er in tegenstelling tot dat in de academische wereld geen beperking meer op vlak van cumulatie. Een apart subsidiekanaal om leerkrachten uit de academische wereld aan te stellen is daarmee niet aan de orde.

- I. De fiscale vrijstelling zorgt ervoor dat de kostprijs voor de universiteiten en wetenschappelijke instellingen om via bursalen aan wetenschappelijk onderzoek te doen niet te hoog is. Als gevolg daarvan kunnen met dezelfde middelen meer onderzoekers aan de slag gaan. Ik ben er voorstander van dat de federale regering het wegvallen van de fiscale vrijstelling i.p.v. cumul met nevenactiviteiten zou schrappen. Dat de Vlaamse overheid dat inkomensverlies zou moeten gaan compenseren, is al te gek.

De hoofdopdracht van assistenten is om zich door het maken van een doctoraat verder te bekwamen in wetenschappelijk onderzoek. De hoofdopdracht van doctor-assistenten is om verder wetenschappelijk onderzoek uit te voeren. Daarnaast kunnen zij in beperkte mate ook titularis van een lesopdracht zijn. Ik zie niet in, of en in welke mate, een lesopdracht in het leerplichtonderwijs per definitie zou bijdragen tot het doctoraat.

Ook praktisch zorgt dit voorstel voor een aantal problemen. Wie is de feitelijke werkgever? Welke verloning krijgt een lid van het assiterend academisch personeel als het tijdens zijn opdracht aan de universiteit lessen in het secundair onderwijs presteert?

Het systeem van de bekwaamheidsbewijzen laat nu ook al toe dat wie in het bezit is van een masterdiploma ook zonder een bewijs van pedagogische bekwaamheid aan de slag kan in het onderwijs.

Het bestaande systeem van de bekwaamheidsbewijzen waarbij het bewijs van pedagogische bekwaamheid een essentieel onderdeel is om de kwaliteit van het onderwijs te kunnen garanderen is het resultaat van doorgedreven onderhandelingen van de overheid met zowel de werkgevers als de werknemers. Zijinstromers die niet over dit bewijs van pedagogische bekwaamheid beschikken worden daardoor ook actief aangemoedigd om deze kwalificatie te behalen. Het volstaat immers niet om alleen over de nodige vakkennis te beschikken, je moet deze kennis ook kunnen overbrengen, kunnen lesgeven.

Schoolbesturen kunnen vanuit hun eigen middelen ook personeel aanstellen. Dit behoort tot de autonomie van de scholen en er is dus geen meldingsplicht om

over dit aspect van hun personeelsbeleid te rapporteren of deze personeelsleden aan te melden bij de overheid.

II. Het gevraagde overzicht kan niet aangeleverd worden aangezien het gaat over personeelsleden die uit de eigen schoolmiddelen en bijgevolg door sociale secretariaten betaald worden.

III. Ik voorzie geen extra subsidies of verloningsmogelijkheden bovenop de al bestaande principes die schoolbesturen toelaten om via hun werkingsmiddelen bijkomend personeel in te schakelen.

2. Hieronder vindt de Vlaamse volksvertegenwoordiger de cijfers per universiteit. De cijfers per wetenschappelijke discipline zijn alleen in voltijdse eenheden beschikbaar.

AAP in koppen (telling 1/2/2021)	KU Leuven	UGent	UAntwerpen	VUB	UHasseIt	Totaal
	986	1339	494	333	285	3437

AAP (VTE) per wetenschappelijke discipline (telling 1/2/2021)	KU Leuven	UGent	UAntwerpen	VUB	UHasselt	Totaal
Natuurwetenschappen	27,70	132,60	13,50	21,65	18,95	214,40
Ingenieurswetenschappen en technologie	96,20	149,15	33,05	4,85	9,55	292,80
Medische en gezondheidswetenschappen	170,80	173,25	60,50	41,95	35,65	482,15
Landbouwwetenschappen, diergeneeskunde en levensmiddelenwetenschappen	7,00	83,65	7,20	0,00	0,00	97,85
Sociale wetenschappen	177,75	281,10	106,90	70,20	33,65	669,60
Humane wetenschappen en de kunsten	64,60	77,20	44,15	10,55	15,55	212,05
Algemene en logistieke diensten	0,00	12,75	2,50	9,65	3,15	28,05
Totaal	544,05	909,70	267,80	158,85	116,50	1996,90

3. Ik beschik alleen over cijfers van het aantal doctoraathouders, doctorandi en andere onderzoekers die op 1 februari 2020 volgens de telling van de Vlaamse Interuniversitaire Raad aan een universiteit werkten. Het ging op dat moment om 14.573 personen.

4. Ik heb geen zicht op de loopbaanintenties van het assisterend academisch personeel, doctoraathouders, doctorandi en andere onderzoekers.

5. Het is altijd interessant om een divers team te hebben in een school en daartoe kunnen ook personeelsleden met onderzoekservaring behoren. Het personeelsbeleid behoort evenwel tot de autonomie van het schoolbestuur als werkgever. Een schoolbestuur kan dus gebruik maken van deze lokale autonomie om haar personeelsbeleid vorm te geven, zonder dat we daar als overheid extra regels of contingenten voor moeten vastleggen.

6. Ik zet in het kader van mijn communicatiestrategie rond het lerarentekort in op zowel de generatiestudenten als de brede groep zijinstromers.

7. Ik zie geen meerwaarde in het nemen van concrete initiatieven om leden van het assisterend academisch personeel in te zetten om het lerarentekort op te vangen.